

2017

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MATEMATIKO, NARAVOSLOVJE IN
INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

ZAKLJUČNA NALOGA

ZAKLJUČNA NALOGA
VIDIKI NEZVESTOBE V ODVISNOSTI OD SPOLA

KIM MILHARČIČ

MILHARČIČ

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MATEMATIKO, NARAVOSLOVJE IN
INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

Zaključna naloga

Vidiki nezvestobe v odvisnosti od spola

(Infidelity and Gender Differences)

Ime in priimek: Kim Milharčič
Študijski program: Biopsihologija
Mentor: doc. dr. Katarina Babnik
Somentor: asist. dr. Vesna Jug

Koper, junij 2017

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Kim MILHARČIČ

Naslov zaključne naloge: Vidiki nezvestobe v odvisnosti od spola

Kraj: Koper

Leto: 2017

Število listov: 28

Število referenc: 53

Mentor: doc. dr. Katarina Babnik

Somentor: asist. dr. Vesna Jug

Ključne besede: partnerstvo, nezvestoba, spol, starševska nezvestoba, spletna nezvestoba, kiberseks

Izvleček:

Nezvestoba je pojav s katerim se ljudje soočamo od nekdaj. Kljub temu pa jo še danes težko opredelimo. Zvestobo in nezvestobo si namreč vsak od nas lahko razlaga vsaj deloma po svoje. Ločujemo pa se tudi po spolu – ženskam je pomembnejši čustveni vidik, moškim pa fizični vidik. Večina dosedanjih raziskav s tega področja navaja, da je odstotek moških, ki varajo višji od odstotka žensk.

Namen zaključne naloge je bil primerjati moške in ženske v odnosu do nezvestobe z večih vidikov. V ta namen smo pregledali obstoječo literaturo s tega področja.

Na podlagi dosedanjih raziskav lahko zaključimo, da dejstvo, da moški varajo pogosteje, velja. Temu naj bi bilo tako zaradi razlike v nameri, različnih spolnih vlog in drugačnega namena varanja. Najpogostejši dejavniki tveganja so: intrapersonalni dejavniki, partnerjeve značilnosti, značilnosti primarnega razmerja in kontekst. Varovalni dejavniki pa so: zadovoljstvo z odnosom, religija (posreden vpliv), predanost idr. Pomemben dejavnik, ki vpliva na odnos do (ne)zvestobe je starševska nezvestoba.

Področje partnerske nezvestobe še ni dovolj raziskano, predvsem v namene partnerskega svetovanja bi morali biti varovalni dejavniki in dejavniki tveganja bolj raziskani. V prihodnosti lahko pričakujemo porast raziskav s področja čustvene nezvestobe in spletne nezvestobe, ki predstavlja sodobni fenomen. Kljub temu, da je spletna nezvestoba na videz manj škodljiva ima lahko za zvezo številne negativne posledice.

Key words documentation

Name and SURNAME: Kim MILHARČIČ

Title of the final project paper: Infidelity and Gender Differences

Place: Koper

Year: 2017

Number of pages: 28

Number of references: 53

Mentor: Assist. Prof. Katarina Babnik, PhD

Co-Mentor: Assist. Vesna Jug, PhD

Keywords: infidelity, gender, parental infidelity, online infidelity, cybersex

Abstract:

Infidelity is a phenomenon known for decades, but we still face difficulties when we try to define it. Fidelity and infidelity are concepts, that each of us understands in their own way. We interpret it differently, depending on our sex – to women, the emotional aspect is most important, while men highlight the physical aspect. Most of the studies state, that the percentage of men who cheat is higher than the percentage of women.

The purpose of the thesis was to determine gender differences in relation to cheating. For this purpose we reviewed existing studies on this topic. On the bases of our research we can conclude, that men cheat more often than women. The reasons behind it are: differences in intention for infidelity, different gender roles and different purpose of cheating. The most common risk factors for infidelity are: intrapersonal factors, partners features, relationship features and context. Protective factors are: satisfaction with the relationship, religion (indirectly), commitment to the relationship etc. Parental infidelity is an important factor which can shape ones perception of (in)fidelity.

The field of infidelity is not sufficiently explored, especially for the purpose of couples counselling, risk factors and protective factors should be additionally investigated. In the future we can expect more research on emotional and online infidelity. Even though we may think these two types of infidelity are not as harmful, they have many negative consequences on the relationship.

ZAHVALA

Zahvaljujem se somentorici asist. dr. Vesni Jug za strokovno pomoč pri pisanju diplomske naloge. Prav tako se zahvaljujem svoji družini, ki me je podpirala in mi omogočila študij.

Hvala tudi prijateljem in partnerju za motivacijo, nesebično pomoč in strpnost.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	1
1.1 Namen dela in raziskovalna vprašanja.....	2
2 NEZVESTOBA	3
2.1 Monogamnost.....	3
2.3 Opredelitev (ne)zvestobe.....	4
3 POJAVNOST NEZVESTOBE	5
4 VZROKI RAZLIK V POGOSTOSTI NEZVESTOBE MED SPOLOMA	6
4.1 Namera	6
4.2 Različni spolni vlogi	7
4.3 Moški in ženske varajo z drugačnim namenom	8
4.4 Drugi vzroki	9
4.5 Evolucionistična teorija	9
4.6 Double-shot hipoteza.....	11
5 DEJAVNIKI TVEGANJA IN VAROVALNI DEJAVNIKI ZA POJAV NEZVESTOBE V PARTNERSKEM ODNOSU	12
5.1 Dejavniki tveganja	12
5.1.1 Intrapersonalni dejavniki	12
5.1.2 Partnerjeve značilnosti.....	13
5.1.3 Značilnosti primarnega razmerja.....	13
5.1.4 Kontekst	14
5.1.4.1 Nezvestoba na delovnem mestu	14
5.2 Varovalni dejavniki	15
5.2.1 Zadovoljstvo z odnosom kot varovalni dejavnik.....	15
5.2.2 Pripadnost religiji kot varovalni dejavnik.....	16
5.2.3 Drugi varovalni dejavniki	17
6 POSLEDICE STARŠEVSKNE NEZVESTOBE PRI OTROCIH.....	19
7 SPLETNA NEZVESTOBA IN KIBERSEKS	20
7.1 Nezvestoba na Facebooku	20
8 SKLEPI.....	22
9 LITERATURA IN VIRI	25

1 UVOD

Monogamnost kljub vsem spremembam v dojemanju partnerskega odnosa še vedno velja za pomembno normo v intimnih razmerjih. Številne družbe nezvestobo obsojajo in menijo, da je moralno nesprejemljiva in neupravičena (Treas in Giesen, 2000). Kljub temu pa nekateri verjamejo, da ni v človekovi naravi, da bi imeli in ohranjali monogamni odnos dlje časa. To prepričanje velja predvsem za moške, ki monogamnost jemljejo negativneje (Jackman, 2015). Čeprav monogamija predstavlja normo vrste *Homo sapiens*, je le del človeške reproduktivne strategije. Z družbenimi procesi, kot sta individualizacija in spolna revolucija, pa je postala zvestoba relativnejši pojem (Tsapelas, Fisher in Aron, 2010).

Med iskanjem opredelitve (ne)zvestobe hitro naletimo na oviro. Zvestobo in nezvestobo si namreč vsak od nas razlaga vsaj deloma po svoje. Vsak v ospredje postavlja določene vidike, ločujemo pa se tudi po spolu – ženskam naj bi bil veliko pomembnejši čustveni vidik, moškim pa fizični (Blumstein in Schwartz, 1983, po Glass in Wright, 1992). Musek (2010) meni, da lahko v najširšem smislu zvestobo opredelimo kot ohranjanje intimnih odnosov med partnerjema, nezvestobo pa kot širjenje intimnega razmerja na tretjo osebo. Kaj točno je ta intimnost, ki je partnerja ne želita deliti s tretjo osebo, je povsem odvisno od dogovora med partnerjema in njunih vrednot.

Nezvestoba je pojav, s katerim se soočamo od nekdaj. O njem piše James Joyce v Uliksešu, nezvestoba naj bi bila po njegovem mnenju neizogibna. Nekdo prevara v mislih, drugi v postelji. Za Molly in Leopolda, literarna junaka v omenjenem romanu, to ni nič motečega. Te teme se v svojih delih dotakneta tudi Lev Nikolajevič Tolstoj in Gustave Flaubert. O prevarah pišejo tudi slovenski avtorji, med njimi tudi Slavko Grum v drami Dogodek v mestu Gogi. Zanimivo pa je dejstvo, da v večini literarnih del varajo moški. Kljub temu da Musek (2010) poroča, da o sistematičnem psihološkem raziskovanju dejavnikov nezvestobe težko govorimo, je dejstvo, vse od prvih raziskav s tega področja, ki jih je izvedel Kinsey (Musek, 2010), da je odstotek moških, ki varajo, višji od odstotka žensk.

Sociologi vidijo trenutno individualistično naravnost ljudi kot posledico krize v socialnih odnosih. Stopnja povezanosti med partnerjema upada na račun povečevanja posameznikovih individualnih želja in ciljev (Apostu, 2016). Veliko študij je v preteklosti poskušalo raziskati vzroke nezvestobe, saj to pripomore k boljšemu razumevanju pojava. Pomembni dejavniki partnerske nezvestobe so po ugotovitvah avtorjev: zadovoljstvo z odnosom (Gojkošek, 2014), razmišljanje o spolnih odnosih in veliko bivših spolnih partnerjev (National health and social life survey, 1992), višji ekonomski status (Mark, Janssen in Milhausen, 2011) ter priložnost imeti zunajpartnerske odnose (Bozon, 1996, po Musek, 2010; Treas in Giesen, 2000).

Predvidimo lahko, da ima velik vpliv na izoblikovanje stališča do nezvestobe tudi partnerski odnos staršev. Avtorji v svojih raziskavah poročajo o tem, da je navezanost, ki smo jo oblikovali s svojimi starši, podobna navezanosti, ki jo kasneje oblikujemo s svojim partnerjem (Seles, 2008). Če si posameznikovi starši niso bili zvesti, bo to pustilo številne psihološke posledice (Miller, 2015). Ena najpogostejših posledic starševske nezvestobe v otroštvu je nezvestoba teh otrok v odraslosti (Wallerstein in Lewis, 2004).

Področje, ki v dosedanjih raziskavah nezvestobe še ni dovolj raziskano, je čustveni aspekt nezvestobe. V večini raziskav se namreč avtorji osredotočajo na fizični aspekt nezvestobe, odstotki partnerjev, ki so si nezvesti, temeljijo na teh ugotovitvah. Zavedati pa se moramo, da bi bili odstotki zagotovo višji, če bi v raziskave vključili tudi čustveni vidik. Še eno od področij, ki mu bo v prihodnosti zagotovo potrebno nameniti več pozornosti, je spletna nezvestoba. Gre za novodobni fenomen, ki je posledica razvoja tehnologije. Dejstvo, da se pri spletni nezvestobi osebi pogosto v živo nikoli ne srečata, pa ne pomeni, da posledice ne morejo biti usodne za partnersko razmerje (Hertlein in Webster, 2008).

1.1 Namen dela in raziskovalna vprašanja

V večini raziskav avtorji poročajo o različnem odnosu moških in žensk do nezvestobe. Lahko gre za raziskave, v katerih skušajo prepoznati stališča moških in žensk do monogamnosti, ali preprosto za raziskave, v katerih ugotavljajo pojavnost nezvestobe v partnerskem odnosu. Namen zaključne naloge je primerjati moške in ženske v odnosu do nezvestobe z večih vidikov.

Najprej smo želeli na podlagi obstoječih raziskav ugotoviti, ali je pojavnost nezvestobe med moškimi res višja kot med ženskami. Zanimalo nas je tudi, kateri so ključni vzroki, ki privedejo do razlik med spoloma. Predvidevali smo, da je eden od vzrokov razlika med spolnima vlogama moških in žensk. Poleg tega smo sklepali, da manj negativen odnos moških do nezvestobe vpliva na to, da se večkrat odločijo za prevaro.

Nazadnje smo se osredotočili še na varovalne dejavnike in dejavnike tveganja za pojav nezvestobe v partnerskem odnosu. Predvideli smo, da bo pomemben varovalni dejavnik posameznikovo zadovoljstvo v odnosu, starševska nezvestoba pa dejavnik tveganja.

Za raziskovanje področja nezvestobe smo se odločili zato, ker živimo v času, ko imamo vse manj časa drug za drugega, poudarja se individualizem, razpad zveze oz. ločitev pa nista več tako negativno zaznamovana kot nekoč. Kljub temu da je na trgu vse več knjig o funkcionalnih partnerskih razmerjih, uspešnem reševanju zakonskih težav, pa tudi vse več strokovnjakov, ki nudijo pomoč na tem področju, se zdi, da je razpad razmerij v porastu.

Menim, da je na področju nezvestobe še veliko prostora za nadaljnje raziskave. Novejših raziskav s področja pogostosti nezvestobe je malo, z redkimi izjemami pa se tudi te osredotočajo le na fizični aspekt nezvestobe. Posledic, ki jih ima nezvestoba tako na oba partnerja kot tudi na otroke (če jih imata), pa je veliko, vendar tudi te še niso dovolj raziskane.

2 NEZVESTOBA

2.1 Monogamnost

V splošnem je večina ljudi mnenja, da bi si morala biti partnerja zvesta, bodisi v zakonski ali nezakonski zvezi. Kljub temu se epizode nezvestobe pojavljajo pogosto, posebno v nezakonskih zvezah (Allen in Baucom, 2006).

Monogamnost velja za tradicionalno normo v intimnih razmerjih. Mnoge družbe nezvestobo močno obsojajo in menijo, da je moralno nesprejemljiva in neupravičena (Treas in Giesen, 2000). Kljub temu so nekateri prepričani, da ni v človekovi naravi, da bi imeli in ohranjali monogamni odnos dlje časa. To prepričanje velja predvsem za moške, ki imajo pozitivnejši pogled na nezvestobo kot ženske in monogamnost jemljejo negativneje (Jackman, 2015). Čeprav monogamija predstavlja normo vrste *Homo sapiens*, je le del človeške reproduktivne strategije (Tsapelas, Fisher in Aron, 2010). V sodobni družbi ima monogamija vse manj podpore s strani družbe. Spolnost se uporablja za prodajo najrazličnejših izdelkov, afere pa so upodobljene v filmih in ljubezenskih romanih kot nekaj povsem naravnega. Kot oblika sprostitev, ki jo potrebuje vsak od nas za soočanje z vsakodnevnimi težavami (Seles, 2008).

Monogamnost je bila Sloveniji še v petdesetih letih prejšnjega stoletja priznana kot pomembna vrednota. S širšimi družbenimi procesi (predvsem z individualizacijo in spolno revolucijo) je postala relativnejši pojem in se je začela spreminjati v dogovor med partnerjema. Posledice so vplivale tudi na slovensko zakonodajo na področju zakonske zveze, kjer so se začele pojavljati spremembe (Kmet, 2008).

2.3 Opredelitev (ne)zvestobe

V najširšem smislu lahko zvestobo opredelimo kot ohranjanje intimnih odnosov znotraj partnerskega para, nezvestobo pa kot širjenje intimnega razmerja na tretjo osebo (Musek, 2010).

Po V. Seles (2008) nezvestoba pomeni prekinitev zaupanja. Pomen zvestobe je v nas ukoreninjen s strani družbene, verske in kulturne vzgoje. Tako na primer, že krščanska vera v svojih desetih božjih zapovedih prepoveduje nezvestobo. Ko se partnerja poročita si obljubita večno zvestobo. Prisotna je neizgovorjena prisega, da si bosta partnerja med seboj tudi spolno zvesta. Namen čustvene intimnosti med partnerjema je, da ostane znotraj odnosa in naj ne bi bila deljena z drugimi osebami (Seles, 2008).

Po Drigotas in Barta (2001) je nezvestoba partnerjeva kršitev norm, ki urejajo raven čustvene ali fizične intimnosti z ljudmi zunaj primarnega razmerja.

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (dostopno na: www.sskj.si) kot zvestega opredeljujejo tistega, ki vztraja v ljubezenskem razmerju, in tistega, ki je dolgo iskreno usmerjen do koga.

Buunk in Hupka (1987) sta v svoji raziskavi preučevala katere oblike ravnanja lahko označimo za varanje oz. katere posledično povzročajo ljubosumje pri partnerju. Ugotovila sta, da intervjuvanci dojemajo ples, objemanje in seksualne fantazije kot neogrožajoče za primarni odnos, medtem ko eksplicitno erotično obnašanje v obliki flirta, poljubljanja in spolnih odnosov vodi v neodobravanje in intenzivno ljubosumnost.

3 POJAVNOST NEZVESTOBE

Musek (2010) poroča, da se je sistematično preučevanje zunajpartnerskih razmerij začelo že leta 1948, ko je Alfred Kinsey objavil knjigo *Seksualno vedenje moških*, leta 1953 pa še knjigo *Seksualno vedenje žensk*. S tem je že nakazal na razliko med spoloma v seksualnem vedenju in nezvestobi. Kinsey je namreč v svojih raziskavah ugotovil, da je imelo 50 % moških in 40 % žensk pred svojim 40. letom spolni odnos s tretjo osebo (Mackey in O'Brian, 1996, po Musek, 2010). Vaughan (1989, po Musek, 2010) pa poroča o 60 % moških in 40 % žensk, ki so bili svojemu partnerju nezvesti. Če bi se bralcu odstotki nezvestobe zdeli previsoki, bi imel najverjetneje prav. Wiederman (1999, po Musek, 2010) namreč poroča, da se je ustvaril mit "polovice": polovica vseh poročenih parov naj bi vsaj enkrat prevarala svojega partnerja. Mit je nastal že po Kinseyevih raziskavah, v katerih pa vzorec ni bil reprezentativen. Odstotki oseb, ki svojega partnerja prevarajo, naj bi bili torej v teh raziskavah previsoki.

Leta 1991 je National Opinion Research Center (NORC) izvedel raziskavo s 1212 Američani, ki so v preteklosti že bili poročeni, a so bili v času raziskave vdoveli ali ločeni. Postavljeno jim je bilo vprašanje: »Ali ste že imeli kdaj spolne odnose s kom, ki ni vaš/a mož/žena medtem, kot ste bili poročeni ali v stalni vezi?« 21% moških in 11% žensk je na vprašanje odgovorilo pritrdilno (NORC, 1991, po Greeley, 1994). Pri tistih, ki so bili že ločeni, so bili odstotki višji, in sicer pri moških 33% in pri ženskah 16%.

Glass in Wright (1992) v svoji raziskavi poročata, da je nezvestih 30–60 % moških in 20–50 % žensk.

S strani ameriškega nacionalnega centra za javnomnenjske raziskave je bila objavljena raziskava v okviru projekta General Social Survey (1994, po Musek, 2010). Med drugim so opravili analizo nezvestobe glede na starost in ugotovili, da je do 40. leta nezvestoba pri moških in ženskah enako pogosta, pri moških 14-odstotna, pri ženskah pa 13-odstotna. V naslednjih letih pa se je pogostost nezvestobe pri moških precej povišala. Med 60 in 65 letom je kar 34 % moških poročalo o nezvestobi do partnerke.

Proučevanje partnerske nezvestobe je bilo vključeno tudi v raziskovanja na področju zdravstva. Leta 1995 je Svetovna zdravstvena organizacija v osemnajstih državah izvedla raziskavo o razširjenosti virusa HIV. V vseh državah so moški poročali o večjem številu spolnih partnerjev kot ženske. Kaže, da to velja za vse kulture (Leigh, Temple in Trocki, 1993, po Musek, 2010).

Shackelford in Buss (2000) poročata, da je 33-75% moških prevaralo svojo partnerko, medtem ko je bilo nezvestih 26-70% žensk.

V raziskavi, ki jo je izvedel Olenick (2000), je sodelovalo 2.598 naključno izbranih moških in žensk, starih od 18 do 59 let, ki so že kdaj bili poročeni ali so živeli skupaj s partnerjem. Od tega jih je 11% poročalo, da so že bili nezvesti. Večina udeležencev je povedala, da od partnerja pričakuje seksualno ekskluzivnost in prepričani so bili, da partner od njih pričakuje enako. Pri skupaj bivajočih parih je bila sicer pričakovana ekskluzivnost rahlo manjša (94%–95%) kot pri poročenih parih (98%–99%) (Olenick, 2000). Ugotovitve te raziskave sta potrdila tudi Treas in Giesen (2000), ki poročata, da so poročeni ljudje, ki vlagajo v svoj odnos, zvestejši.

Pri nas je Agencija za raziskovanje javnega mnenja maja 2002 opravila raziskavo o pogostosti nezvestobe med partnerjema (Modic, 2002, po Musek, 2010). Ugotovili so, da so tudi v Sloveniji moški manj zvesti od žensk. Kar sedem desetih anketirank je odgovorilo, da partnerja nikoli niso prevarale. Med moškimi je bilo takih le slaba polovica.

V svoji metaanalizi sta Tafoy in Spitzberg (2007, po Jackman, 2015) ugotovila, da je bilo nezvestih 34 % moških in 24 % žensk. Tudi Dallaire (2005, po Apostu, 2016) poroča o podobnih deležih. Nezvestih naj bi bilo 20–30 % moških in 15–20 % žensk.

Točno število nezvestih posameznikov je težko ugotoviti iz večih razlogov. Rezultati so odvisni od velikosti vzorca, metode in iskrenosti vključenih oseb. Pomembno je tudi, da se zavedamo, da pogostost nezvestobe ni odvisna samo od spola, temveč tudi od rase, vere in starosti posameznikov (Munsch, 2015).

4 VZROKI RAZLIK V POGOSTOSTI NEZVESTOBE MED SPOLOMA

Na podlagi obstoječih raziskav s področja partnerske nezvestobe torej lahko zaključimo, da so moški bolj nezvesti kot ženske. Pomembno pa je, da odgovorimo tudi na vprašanje, kateri so morebitni vzroki, da je temu tako.

4.1 Namera

Ko govorimo o vzrokih za neko dejanje, se moramo vedno najprej osredotočiti na namen posameznika, da izvrši dejanje, ki ga opazujemo. Namen je namreč osrednji faktor v vsakem vedenjskem modelu. Namera je dober pokazatelj količine truda, ki ga je posameznik pripravljen vložiti v to, da nekaj izvede. Posledično je namera najboljši napovednik dejanskega vedenja (Ajzen, 1991, 2012; Ajzen in Fishbein, 1969, po Jackman, 2015).

M. Jackman (2015) je v svoji raziskavi ugotovila, da se pozitiven odnos do varanja, družbeno odobravanje in zaznan upad privlačnosti med partnerjema pozitivno povezujejo z namero nezvestobe. Pozitiven odnos do varanja pa se je najbolj povezoval z namero. Na pozitiven odnos do nezvestobe so vplivali spol (moški naj bi imeli pozitivnejši odnos), vera in izkušnje z nezvestobo.

Predvidimo lahko, da so zaradi drugačne spolne vloge moški večkrat deležni družbenega odobravanja, če so partnerici nezvesti, kot ženske. Ponekod namreč moški na podlagi poročanja o svojih aferah v družbi pridobijo spoštovanje in ugled. Bhanje s svojimi ljubimkami jim je skoraj tako pomembno – če ne celo pomembnejše – kot izkušnja sama (Seles, 2008).

4.2 Različni spolni vlogi

Že z zgodovinskega vidika je ženska nezvestoba veliko negativneje zaznamovana in kaznovana kot moška, kar pa (čeprav v manjši meri) še vedno vpliva na današnje razmišljanje o pojavu (Daly in Wilson, 1988, po Drigotas in Barta, 2001). Sociološka perspektiva namreč razlaga, da so moški upravičenci patriarhalne ideologije, kar vpliva na njihovo dojetje žensk kot spolno lastnino. To, kar še dodatno krepi njihovo zaznavanje žensk so institucije, ki so jih moški razvili za nadzor žensk, kot so dogovorjene poroke, ločenost žensk od moških, uvedba gardedam (spremljevalk mladih neporočenih deklet za preprečitev spolnih odnosov ali neprimernega obnašanja), pretirano povečevanje nedolžnosti itd. (Jankowiak, Nell in Buckmaster, 2002).

V nekaterih družbah je patriarhalnost tako globoko ukoreninjena, da jo Harris (1977) imenuje kompleks moške nadvlade. Ženske služijo le kot nagrada, ki moškemu pripadajo oz. si jo vzame po napornem dnevu. Ko pride v teh družbah do moške nezvestobe, zanjo okrivijo partnerico varajočega, saj ta ne zadovoljuje njegovih potreb, tako kot bi jih morala. Če pa je nezvesta ženska, predstavlja sramoto moškemu in družini (Harris, 1977).

Dejstvo je torej, da imamo moški in ženske različni spolni vlogi. Treas in Giesen (2000, po Musek, 2010) sta v svoji raziskavi ugotovili, da ob kontroli dejavnikov, kot so želja po spolnosti, permissivne vrednote na področju spolnosti, nižje zadovoljstvo s partnerstvom, šibka socialna povezanost s partnerjem ter količina priložnosti za srečanje s potencialnimi spolnimi partnerji, ne moremo več govoriti o razlikah med spoloma. Musek (2010) meni, da so vendarle vsaj nekateri od teh faktorjev povezani s spolom (npr. iskanje priložnosti za stik z drugimi potencialnimi spolnimi partnerji).

Medspolne razlike avtorji najpogosteje razlagajo z razlikami med ženskimi in moškimi reproduktivnimi strategijami, ni pa ta biološka razlaga edina (Musek, 2010). Eden od potencialnih vzrokov naj bi bili naučeni spolni scenariji (skripti), ki so za spola različni. Del moške spolne vloge na primer, predstavlja lov za žensko. Po mnenju nekaterih avtorjev je to lahko eden od vzrokov, da je stopnja nezvestobe višja pri moških kot pri ženskah (Brand, Markey, Mills in Hodges, 2007). Kot že omenjeno je nezvestoba moških v družbi še vedno blažje obravnavana kot ženska. Omeniti velja, da obstajajo tudi kulture, v katerih je moška nezvestoba morda še vedno ena izmed tihih norm (Treas in Giesen, 2000, po Musek, 2010).

Pomemben vidik spolne vloge je tudi število spolnih partnerjev. Družba pri moških še vedno odobrava veliko spolnih partneric, pri ženskah pa temu ni tako. V raziskavi na Kostariki so ugotovili, da 99 % žensk ni imelo več kot 5 spolnih partnerjev, 55 % moških pa je trdilo, da so imeli v življenju 6 ali več spolnih partnerk (Leigh, Temple in Trocki, 1993, po Musek, 2010).

4.3 Moški in ženske varajo z drugačnim namenom

Moški in ženske se močno razlikujejo po doživljanju ljubezni in spolnosti, kar se odraža tudi v motivih za nezvestobo. Ženske v večini primerov varajo zato, ker si želijo čustvene intimne, ki je v primarnem odnosu primanjkuje. V zunajzakonsko razmerje vstopijo šele, ko so čustveno vpletene. Za moške pa je bolj značilno da imajo seksualna razmerja, ki vsebujejo malo ali nič čustev (Blumstein in Schwartz, 1983, po Glass in Wright, 1992).

Ženske pri ljubimcu dobijo čustveno oporo in pozornost, pogovor, razumevanje, zaupanje (White, 1981, po Nannini in Meyers, 2000). Ko ženske zvedo za partnerjevo seksualno afero, avtomatično sklepajo, da njihov partner ni več zaljubljen vanje, temveč v žensko, s katero jih je prevaral. Tako prepričanje imajo, ker je zanje značilno, da bi prevarale partnerja le v primeru, ko bi razvile čustva do neke druge osebe (Glass in Wright, 1992). Da vlada splošno prepričanje o tem, da se ženske odločijo za afero, če do tretjega partnerja razvijejo čustva in si dejansko želijo biti z njim je potrdila tudi raziskava S. Sprecher, P. Regan in K. McKinney (1998).

Ženske zunajzakonske partnerje iščejo po povsem drugačnih kriterijih kot moški. Pri izbiri se ne osredotočajo na leta, zaposlitev, socialni, finančni ali zakonski status. Pomembno jim je, da ljubimci z njimi ravnajo spoštljivo, prijazno in kot s sebi enakovrednimi (Seles, 2008).

Po D. Heyn (1993) iščejo v ljubimcih povsem drugačne navade, kot jih imajo njihovi možje. Ljubimkajo z moškimi, ki imajo pogosto pomanjkljivi finančni, socialni in poslovni status. Podobno imajo tudi moški afere z ženskami s katerimi se nikoli ne bi poročili.

Brand, Markey, Mills in Hodges (2007) so v svoji raziskavi ugotavljali razloge za nezvestobo. Največ moških je odgovorilo, da jih je privlačila druga oseba, sledili so dolgočasje v razmerju, izkoriščanje priložnosti, nezadovoljstvo v odnosu, občutek nepriljubljenosti. Pri ženskah so bili v tej raziskavi odgovori zelo podobni. Tudi Gojkošek (2014) poroča, da moški navadno varajo zaradi želje po spolnosti, hitreje sprejmejo ponujeno priložnost, težje se uprejo privlačnosti druge ženske. Zanima jih drugačnost, želijo izkusiti nekaj novega in drznega, kar jim daja občutek živosti (Gojkošek, 2014).

4.4 Drugi vzroki

Višjim odstotkom pri moških naj bi pripomoglo tudi dejstvo, da je ženska prostitucija veliko bolj razvita in pogosta kot moška, kar pa je lahko posledica večjega interesa moških za nezvestobo s prostitutkami (Greeley, 1994). Poleg tega je za moške bolj značilno, da priznajo nezvestobo kot za ženske (Wiederman, 1997).

4.5 Evolucionistična teorija

Več različnih raziskovalcev je mnenja, da obstajajo razlike med nezvestobo pri ženskah in moških (npr. Buss, 2000, po Breznik, 2014). Zagovornik evolucionistične teorije Buss (2000, po Breznik, 2014) navaja, da je pri moških prednikih obstajala dilema, ali v zakonu rojeni otroci nosijo njihove gene. Evolucionistična teorija postavlja v ospredje moško promiskuitetno ravnanje, saj je v moškem interesu prenos lastnih genov na naslednjo generacijo. Z vidika teorije je zato zanje koristno oz. potrebno imeti čimvečje število pripadnikov vrste (potomcev) v vsaki mogoči situaciji (Jessel in Moir, 2001, po Kmet, 2008). Da bi najuspešneje prenašali svoje gene v naslednje generacije, so posledično manj izbirčni pri izbiri partnerke in se poslužujejo kratkoročnejših paritvenih strategij. Problem se pojavi, ko se njihova partnerka spusti v spolne odnose z drugimi moškimi. Moški tako ne morejo biti nikoli prepričani, da so potomci (katerim zagotavljajo vse vire in investirajo vanje) resnično njihovi, zato jih seksualna nezvestoba partnerk močno vznemiri. Če naraščaj ni njihov, moški tvegajo izgubo svojega časa, energije in virov, hkrati pa tudi neuspeh pri prenosu svojega genskega materiala (Jessel in Moir, 2001, po Kmet, 2008).

Pri ženskah je interes drugačen. V biološkem smislu so bolj navezane na potomca in se zato poslužujejo dolgoročnejših paritvenih strategij (Temnik in Kuhar, 2007). V nasprotju z moškimi, v ospredje postavljajo kvaliteto in ne kvantiteto potomstva. Evolucijsko gledano ženske varajo v primeru, ko njihovega primarnega partnerja ni v bližini. Z "rezervnim" partnerjem si na primer začasno zagotovijo vire ali varstvo. Hkrati varajo tudi z namenom najti boljšega in primernejšega partnerja (Tsapelas, Fisher in Aron, 2010). Velik problem se pojavi, ko začne partner svojo predanost, naklonjenost, pozornost in materialne stvari, kot so hrana, zavetje itd. investirati v druge partnerice. To je zanje znak, da se je čustveno navezal na drugo žensko (Kmet, 2008).

Evolucionistična teorija torej poudarja, da občutek ogroženosti pri moških povzroči seksualno nezvesta ženska, saj ne morejo vedeti, ali bo potomec njihov, pri ženskah pa moška čustvena nezvestoba, saj zanje to pomeni, da bodo vlagali v druge potomce in ogrozili njen obstoj (Cramer, Abraham, Johnson in Manning-Ryan, 2001–2002, po Breznik, 2014).

Za moške je značilno, da so hitreje sumničavi glede partnerkine nezvestobe, pri ženskah pa je verjetneje, da bodo partnerju prej povedale za svojo nezvestobo, kot bi to storili moški. Obe ugotovitvi sta konsistentni z evolucionistično razlago. Prva nakazuje, da sumničavost moških izvira iz strahu, da bodo skrbeli za otroka, ki ni njihov. Pri drugi pa naj bi ženska s priznanjem svoje nezvestobe izkazala interes za zamenjavo trenutnega partnerja z drugim, z viri bolj založenim partnerjem. Tako je pri ženskah večja verjetnost kot pri moških, da bodo končale trenutno razmerje po tem, ko so priznale svojo nezvestobo do partnerja in hkrati je zanje značilneje, da bodo vstopile v novo razmerje z osebo, s katero so varale (Brand, Markey, Mills in Hodges, 2007).

4.6 Double-shot hipoteza

V skladu z alternativno teorijo, »double-shot« hipoteza pravi, da se moškimi seksualna nezvestoba zdi vznemirljivejša (v smislu neprijetnega čustvovanja) zato, ker predpostavljajo, da je ženska na moškega čustveno navezana če ima z njim spolni odnos (Kmet, 2008). V večji meri pa ženske menijo, da imajo moški lahko spolne odnose brez čustvene navezanosti. V tem primeru torej seksualna nezvestoba ne bi nujno pomenila tudi čustvene nezvestobe (DeSteno in Salovey, 1996, po Kmet, 2008). Zaradi predpostavke, da bo imel zaljubljen moški spolne odnose, ženske čustvena nezvestoba bolj prizadene.

Po drugi strani je čustvena nezvestoba manj stresna za moške, saj menijo, da je ženska lahko zaljubljena tudi brez spolnih odnosov. Teorijo potrjuje tudi raziskava Temnik in Kuhar (2007), v kateri ženske ocenjujejo, da bi se same verjetneje močneje čustveno navezale na moškega, s katerim bi naj imele spolni odnos kot so moški ocenjevali verjetnost lastne močne čustvene navezanosti na žensko, s katero bi imeli spolni odnos. Ženske tako svojega spolnega in čustvenega življenja očitno niso zmožne ločevati tako ostro kot moški. Rezultati raziskave seveda ne pomenijo, da vedno veljajo razlike med moškimi in ženskami, torej da so moški ravnodušni ko pride do partnerkine čustvene vpletenosti z drugimi moškimi ali da se ženske ne zmenijo za partnerjeve spolne odnose z drugimi ženskami. Tako čustvena kot seksualna nezvestoba sta neprijetni obema spoloma, še posebej kadar ena oblika nezvestobe implicira tudi drugo (Wiederman in Kendall, 1999, po Temnik, 2006). Vendar rezultati kažejo, da je seksualna nezvestoba bolj neprijetna moškimi, čustvena pa ženskami (Temnik, 2006). Z izražanjem skrbi glede partnerjeve čustvene vpletenosti ženske hkrati reagirajo na dva tipa groženj – na osnovi lastne interpretacije predvideno seksualno nezvestobo in na eksplicitno čustveno nezvestobo (Nannini in Meyers, 2000).

5 DEJAVNIKI TVEGANJA IN VAROVALNI DEJAVNIKI ZA POJAV NEZVESTOBE V PARTNERSKEM ODNOSU

5.1 Dejavniki tveganja

5.1.1 Intrapersonalni dejavniki

E. S. Atkins in Allen (2005) navajata štiri najpomembnejše sklope dejavnikov, ki vplivajo na morebitno nezvestobo v partnerskem odnosu: intrapersonalni dejavniki, značilnosti primarnega partnerja, značilnosti partnerske zveze in kontekst. Zaenkrat se bomo posvetili intrapersonalnemu dejavniku, kasneje pa bomo opisali še ostale.

Ko govorimo o intrapersonalnih dejavnikih, govorimo o značilnostih posameznika, ki je vpleten v afero (*t. i. sodelujoči partner*). Te značilnosti so pomembne za razvoj afere. Lahko so demografske, psihološke, stalne ali prehodne (Atkins in Allen, 2005).

Blow in Harnett (2005, po Hertlein in Weeks, 2007) poročata, da značilnosti, kot so starost, stopnja izobrazbe, religija ipd., pomembno vplivajo na verjetnost nezvestobe.

J. Treas in D. Giesen (2000, po Musek, 2010) poročata o tem, da razmišljanje o spolnih odnosih zvišuje njihovo verjetnost.

Pomembno vlogo naj bi igrale tudi različne osebnosti partnerjev, npr. različna nivoja vestnosti (McAnulty in Brineman, 2007). Shackelford, Besser in Goetz (2008) so v svoji raziskavi ugotovili, da so osebe z nizkimi dosežki na lestvici sprejemljivosti in vestnosti bolj nezadovoljne s svojim zakonom, kar se povezuje z višjo verjetnostjo nezvestobe v prihodnjem letu.

Halper (1988) poroča, da je bolj verjetno, da bo mož nezvest, če je uspešen in ima visok dohodek. Po Mark, Janssen in Milhausen (2011) je za posameznike, ki so bogateši, mlajši in bolj izobraženi verjetneje, da bodo nezvesti. Nasprotno pa je po Whisman in Snyder (2007) nezvestoba bolj pogostejša med manj izobraženimi in starejšimi posamezniki.

Bozon (1996, po Musek, 2010) navaja, da morajo posamezniki z manj možnostmi za spolnost vložiti veliko več truda v to, da začnejo razmerje z drugo osebo. Individualna genetska dediščina in prirojene ter naučene spretnosti naj bi vplivali na to, koliko priložnosti dobi posameznik. Poleg tega naj bi ljudje z več spolnimi zvezami in spolnimi partnerji v preteklosti verjetneje imeli sekundarnega spolnega partnerja. Ljudje z več spolnimi izkušnjam so po poročanju nekaterih avtorjev (Treas in Giesen, 2000, po Musek, 2010) morda tudi privlačnejši ali pa so pridobili več izkušenj s tem, kako prepoznati priložnost in kako jo izkoristiti oziroma kakose vesti v okoliščinah, v katerih prihaja do srečanj potencialnih spolnih partnerjev.

5.1.2 Partnerjeve značilnosti

Po mnenju E. S. Atkins in Allen (2005) so za verjetnost, da bo posameznik partnerja prevaral, pomembne tudi partnerjeve značilnosti (*t. i. ranjeni partner*). Te značilnosti namreč lahko pripomorejo h kontekstu, v katerem se je posameznik odločil za afero.

McAnulty in J. M. Brineman (2007) navajata, da so seksualno permisiven odnos in stili navezanosti, za katere je značilna anksioznost pred zapustitvijo, pomembni dejavniki tveganja nezvestobe v partnerskem odnosu.

Tudi nosečnost je dejavnik, ki poveča možnost nezvestobe pri moških. Po Fincham in Beach (2010) je namreč možnost, da bo moški nezvest v času nosečnosti veliko večja kot takrat, ko partnerica ni noseča.

5.1.3 Značilnosti primarnega razmerja

Značilnosti primarnega razmerja lahko pogosto pripomorejo k temu, da pride do prevare. Mednje štejemo prepire in nizko seksualno zadovoljenost. K temu faktorju pripomoreta oba partnerja, ne moremo ga pripisati zgolj enemu od njiju (Atkins in Allen, 2005).

J. Treas in D. Giesen (2000, po Musek, 2010) sta v svoji raziskavi ugotovili, da so pogosteje nezveste osebe z nižjim zadovoljstvom s partnerskim odnosom in šibko socialno povezanostjo s partnerjem.

Pomembna je tudi pogostost spolnih odnosov v zvezi. Pari, ki so navedli spolne odnose kot premalo pogoste in nekvalitetne so bili pogosteje nezvesti (Dollahite in Lambert, 2007).

5.1.4 Kontekst

Nazadnje moramo upoštevati tudi kontekst. Tudi zunanji kontekst (izven primarne zveze) lahko vpliva na verjetnost nezvestobe. Vključuje vedenja tretje osebe (tiste, s katero eden od partnerjev začne afero), značilnosti družbe, ki posameznika obkroža, delovno okolje in kulturo, v kateri posameznik živi.

Priložnosti za nezvestobo lahko določa tudi socialni kontekst. Delovno mesto posameznika naj bi poleg prijateljstva ponujalo tudi možnost srečanja s potencialnim spolnim partnerjem (Lawson, 1988, po Musek, 2010). Ljudje, ki delajo v službah, ki zahtevajo nočno delo, naj bi z večjo verjetnostjo prevarali svoje partnerje (Welling, Field, Johnson in Wadsworth, 1994, po Musek, 2010). Tudi bivanje v večjih mestih ponuja več priložnosti, da ima oseba neopaženo več spolnih partnerjev, saj večje mesto zagotavlja anonimnost in bolj permissivne vrednote, povezane s spolnostjo.

5.1.4.1 Nezvestoba na delovnem mestu

Stopnja nezvestobe je pri posameznikih, ki delajo od doma ali so doma manjša kot pri tistih, ki hodijo v službo. Po Treas in Giesen (2000) je nezvestoba na delovnem mestu pogosta oblika nezvestobe, saj delovno okolje predstavlja prostor, v katerem preživimo velik del dneva in postopoma spoznavamo sodelavce. Seveda je odvisno tudi kakšno vrsto dela opravlja posameznik. Če njegovo delo vključuje dotikanje strank ali reševanje osebnih in intimnih problemov, je večja verjetnost, da se bo zgodila prevara, kot če posameznik dela samo s sodelavci in njegovo delo ne vsebuje večje vzpostavitve kontakta s strankami (Treas in Giesen, 2000). V raziskavi, ki jo je opravil Glass (2003), je kar od 46% do 62% posameznikov poročalo, da je prevaralo svojega partnerja na delovnem mestu.

Richardson (1985), je v svoji raziskavi ugotovil, da se poročeni moški, ki so imeli zunajzakonsko razmerje na delovnem mestu, niso bali, da bi v službi njihovo početje postalo javno znano. Večinoma je bilo tako zaradi dveh dejavnikov: ker jih sodelavci niso obsojali ali pa zelo redko, in ker so razmerje uspeli zadržati daleč stran od svojih žena (Richardson, 1985).

Prav tako k nezvestobi na delovnem mestu pripomore naraščajoče število žensk na delovnih mestih, ki so bila nekoč izključno moška (Seles, 2008). Hkrati je izražanje ženske seksualnosti vse bolj upodobljeno v popularni kulturi. Ženske se počutijo svobodnejše glede svoje seksualnosti in sodelujejo v ne le več spolnih odnosih skozi celotno življenjsko obdobje, temveč v več romantičnih in spolnih odnosih hkrati, ne glede na njihovo trenutno razmerje (Brand, Markey, Mills in Hodges, 2007).

Sodobne ženske, ki so ekonomsko neodvisne, se posledično bolj osredotočajo na zadovoljitev svojih potreb, zato je pri njih stopnja nezvestobe višja (Humphrey, 1987, po Drigotas in Barta, 2001).

V Sloveniji je bila narejena raziskava o nezvestobi na delovnem mestu, ki je zajemala 132 anketirancev. Kar 73% anketirancev je poročalo, da se je v podjetju kjer delajo ali so delali, že zgodila afera. Ugotovljeno je bilo, da afera na delovnem mestu učinkujejo negativno in da ima afera z nadrejenim najbolj negativne posledice na kolektiv. Posledice afer se v kolektivu kažejo v obnašanju in storilnosti, spremembi delovnega vzdušja (izrazito manj spoštovanja s strani kolektiva do oseb vpletenih v afero) in navsezadnje v celostni podobi podjetja (Seles, 2006).

5.2 Varovalni dejavniki

5.2.1 Zadovoljstvo z odnosom kot varovalni dejavnik

Ključno za ohranjanje zvestobe je zagotovo zadovoljstvo z odnosom. Subjektivna partnerjeva nezadovoljenost in objektivne razlike med partnerjema lahko vplivajo na pojavnost nezvestobe (Musek, 2010).

V mnogih raziskavah so proučevali povezavo med zadovoljstvom v odnosu in nezvestobo. Pomanjkanje čustvene zadovoljitve v primarnem odnosu je pomemben vzrok za iskanje čustvene intimne izven odnosa. Enako velja za željo po čustveni potrditvi – biti spoštovan in cenjen je zelo pomemben dejavnik čustvene povezanosti, ki jo partnerja čutita drug do drugega. Nezadovoljstvo v odnosu velikokrat pripomore k temu, da začnejo posamezniki drugje iskati tisto, česar po njihovem mnenju pri svojem partnerju nimajo (Omarzu, Schultz in Timmerman, 2012, po Gojkošek, 1981). Konflikti v odnosu, nerazumevanje, nespoštovanje, dajanje premalo ljubezni in potrditve velikokrat (posebno, če to traja dlje časa) vodijo do slabega počutja v razmerju in posamezniki začnejo izven svojega odnosa iskati to, kar potrebujejo (bodisi samo spolni užitek, ki je v trenutni zvezi zaradi nezadovoljstva izostal, bodisi čustveno potrditev in intimnost (Gojkošek, 2014).

Več študij je poročalo, da so nezveste ženske manj zadovoljne s svojim zakonom kot nezvesti moški (Petersen, 1983, po Glass in Wright, 1992). Petersen (1983, po Glass in Wright, 1992) je ugotovil tudi, da je za ženske, ki so v zakonu seksualno zadovoljene, manj verjetno, da bodo varale, medtem ko moški varajo ne glede na kvaliteto spolnosti v zakonu.

Previti in Amato (2004) sta ugotovila, da večina posameznikov v zakonski zvezi začne z zunajzakonskim razmerjem šele, ko menijo, da se bo primarna zveza končala z ločitvijo. Po Prins, Buunk in Van Yperen (1993) so posamezniki, ki so bili v zvezi nesrečni poročali o večji želji po zunajzakonskih razmerjih.

V raziskavi Jeanfreau, Jurich in Mong, (2014) so ženske poročale, da so varale šele po tem, ko so neuspešno poskušale reševati težave v zakonu. Med glavnimi razlogi so se pojavljali partnerjevo ignoriranje in nezainteresiranost za reševanje težav. Po Weber (1995) posamezniki namreč lahko sodelujejo pri nezvestobi ravno z namenom, da bi pridobili pozornost primarnega partnerja. Prav tako je nastopil problem, ko je partner sicer želel sodelovati pri reševanju konfliktov in izboljšanju zakona, vendar se tega ni držal. Tudi ko so se zakonci med seboj sicer spravili, niso prišli do soglasja, temveč so probleme ignorirali oz. jih postavili na stranski tir. Z vsakim nerešenim konfliktom in neuspešnim poskusom reševanja težav, so se ženske začele bolj oddaljevati od partnerjev in nagibati k zunajzakonskem razmerju. Predvsem so si želele več komunikacije in pozornosti, kar so kasneje dobile pri ljubimcu (Jeanfreau, Jurich in Mong, 2014).

5.2.2 Pripadnost religiji kot varovalni dejavnik

Glavne monoteistične religije (krščanstvo, judovstvo, islam) strogo prepovedujejo nezvestobo in zagovarjajo zvestobo kot eno osrednjih človekovih vrednot. Posledično imajo verniki navadno negativen odnos in stališča do nezvestobe (Atkins in Kessel, 2008).

Po Wade in DeLamater (2002) imajo pari, ki kažejo veliko predanost religiji, manj permisiven odnos do seksualnosti. Treas in Giesen (2000) sta ugotovila, da je bila neredna udeležba pri cerkvenih obredih povezana z nezvestobo. Pri posameznikih, ki niso bili nikoli prisotni pri cerkvenih obredih, je bilo 2,5-krat verjetneje, da so bili nezvesti, kot pri tistih, ki so obrede obiskovali vsaj enkrat tedensko. Vpliv udeležbe v cerkvenih obredih na nezvestobo lahko povežemo s tem, da pripadniki cerkve ne odobravajo nezvestobe in je zato pri njih redkejša (Dollahite in Lambert, 2007). Sicer so vpliv religije na (ne)zvestobo merili le z obiskovanjem cerkve in ne z dejansko predanostjo posameznikov religiji. Hkrati so lahko neverni ljudje bolj odkriti in nezvestobo priznajo, medtem ko so jo verni zatajili (Atkins in Kessel, 2008).

Po Dollahite in Lambert (2007) so verni pari navedli religijo kot pozitivni učinek na svojo zvestobo do partnerja. Predanost religiji in obiskovanje cerkvenih obredov je po njihovem mnenju posvetilo njihov zakon in izboljšalo odnos med partnerjema, kar posredno spodbuja zvestobo. S tem, ko so se zaobljubili drug drugemu in cerkvi, jih je zaobljuba cerkvi še bolj spodbudila k medsebojni zvestobi, kajti če bi prevarali drug drugega, bi prevarali tudi boga. Prav tako je vera okrepila moralne vrednote parov, ki se nanašajo tudi na zvestobo (Dollahite in Lambert, 2007).

Tuttle in S. N. Davis (2015) na podlagi svoje raziskave poročata o tem, religioznost znižuje verjetnost za zakonsko nezvestobo. Vpliv religije pa naj bi bil kompleksen. Religioznost naj imela namreč na verjetnost za nezvestobo posreden vpliv, preko zviševanja zadovoljstva z zakonom.

Obstaja pa tudi skupina ljudi, ki se sicer počutijo povezane z bogom in jim religija predstavlja veliko vlogo v življenju, vendar ne obiskujejo cerkvenih obredov (Atkins in Kessel, 2008). Med njimi je pogostost nezvestobe višja, kot pri tistih, ki cerkev še vedno redno obiskujejo. Ena možnost, ki razlaga, zakaj ti posamezniki cerkve ne obiskujejo več, je razkritje njihovih afer. Nezvestoba predstavlja v religiji greh in ko so nezvesti posamezniki enkrat razkrinkani, jih začne cerkvena skupnost počasi izločati, četudi nenamerno. Prav tako veliko posameznikov ob razkritju njihovih afer občuti sram in se od cerkve umaknejo kar sami (Atkins in Kessel, 2008).

5.2.3 Drugi varovalni dejavniki

McAnulty in J. M. Brineman (2007) poročata, da je pomemben varovalni dejavnik predanost primarni partnerski zvezi.

Nizko vrednotenje spolnosti, nizko zanimanje za spolnost in visoko vrednotenje spolne zvestobe so varovalni dejavniki za nezvestobo. Poleg drugih dejavnikov je zvestoba kot pomembna osebna vrednota zagotovo faktor, ki bi povzročil veliko neugodje ob ugotovitvi, da jo kršimo. Ljudje namreč občutimo neugodje ob neskladju vrednot in vedenj (Treas in Giesen, 2000, po Musek, 2010). Predvidimo lahko, da bodo te osebe redkeje varale svoje partnerje. To potrjuje ameriška raziskava (Smith, 1994, po Musek, 2010), v kateri so ugotovili, da je med tistimi, ki verjamejo, da je zunajpartnerska spolnost "vedno napačna", le 10 % oseb prevaralo svojega partnerja. Med tistimi, ki so menili, da partnerska nezvestoba "ni vedno napačna", pa je svoje partnerje varalo kar 76 % oseb.

Pomemben varovalni dejavnik so tudi investicije, ki jih partnerja vložita v partnersko zvezo. Gre za investicije, ki jih posameznik ob morebitnem koncu zveze ne bi mogel na novo pridobiti. Poročene osebe v zvezo vložijo veliko več kot partnerji, ki živijo skupaj ali sploh ne. Poleg tega, da sta s poroko partnerja tudi javno zavezana, imata pogosteje tudi otroke. V primeru prevare in posledično ločitve se soočita z bistveno večjimi izgubami. Partnerji, ki samo živijo skupaj, z afero tvegajo manj, zato je pričakovano, da se zanje odločajo pogosteje kot poročeni pari (Dolcini idr., 1993, po Musek, 2010).

Nekateri avtorji kot varovalni dejavnik štejejo tudi trajanje partnerske zveze, čeprav lahko govorimo o dveh razlagah tega odnosa. Prva razlaga je, da s trajanjem zveze pogostost nezvestobe upada. Podlaga za to mnenje so investicije, ki jih je s trajanjem zveze vse več. Druga razlaga pa je, da s trajanjem zveze pogostost nezvestobe narašča. To naj bi veljalo zato, ker s trajanjem partnerske zveze pride do zmanjšanja pogostosti spolnih odnosov, kar pomeni, da zakonski dobički sačasom upadajo (Wellings idr., 1994, po Musek, 2010).

Musek (2010) navaja, da vloga dejavnikov, ki vplivajo na nezvestobo, še ni dovolj raziskana. V Sloveniji je tovrstnih raziskav le nekaj. Ena od teh je raziskava, ki sta jo izvedla Musek in M. Jug (2003). Dejavniki, ki so se izkazali za pomembne, so bili: zadovoljstvo s partnerstvom, stališča, prepričanja in vrednote v zvezi z zvestobo, priložnosti za začetek zunajpartnerskega razmerja in nekatere značilnosti prvotnega partnerstva. Tem dejavnikom sta priključila še značilnosti ljubezni, ki se po Sternbergu lahko opredelijo s tremi dimenzijami: strastnost, zavezanost in intimnost. Tudi njuna raziskava pa potrjuje vlogo spola kot samostojnega prediktorja nezvestobe.

6 POSLEDICE STARŠEVSKNE NEZVESTOBE PRI OTROCIH

Raziskave kažejo na povezanost med navezanostjo, ki smo jo oblikovali s starši, in navezanostjo, ki jo kasneje oblikujemo s spolnimi partnerji (Seles, 2008). Sama izbira romantičnega partnerja namreč temelji na romantični podobi najzgodnejšega odnosa s starši oziroma na idealni podobi staršev, ki si jo je otrok izoblikoval. Jasna slika sloga navezanosti nam omogoča vpogled v vzrok in način, preko katerega se nekdo zaplete v zunajzakonsko razmerje – išče bodisi bližino, prostor ali pa nepredvidljivost (Seles, 2008).

Starševska nezvestoba prinaša številne psihološke posledice za otroka (Miller, 2015). Otroku se spremeni predstava o srečnem zakonu in o tem kaj pričakovati od partnerja. Ena najpogostejših posledic starševske nezvestobe v otroštvu je nezvestoba teh otrok v odraslosti (Wallerstein in Lewis, 2004).

V mnogih primerih otroci ne znajo razrešiti starševske krize v povezavi z nezvestobo, ker se bojijo, kaj bi se zgodilo, če bi se o nezvestobi pogovorili. Posledice tega se kažejo v molčečnosti, nezaupanju, nerazrešeni jezi, kar pa močno vpliva na vzorce pri vzpostavljanju odnosov, ki jih ne znajo rešiti (Miller, 2015). Jeza zaradi nemoči je lahko pri njih prisotna več let in se ne nanaša le na nezvestega partnerja, temveč tudi na prevaranega, saj se po njihovem mnenju ni dovolj potrudil, da bi preprečil nezvestobo (Seles, 2008). Obstajajo pa tudi izjeme. Nekateri otroci so nad starševsko nezvestobo zgroženi, in čeprav starše spoštujejo, njihovih dejanj ne ponavljajo. Zvestobo sprejmejo kot del lastne identitete. Ob nezvestobi so namreč zelo trpeli in so si zato zgradili sistem vrednot, ki takega vedenja ne odobrava. Ti otroci so bili v starševsko nezvestobo povsem odprto vpleteni in postavljeni v položaj najbolj odgovornega v družini (Seles, 2008).

Velikokrat pride tudi do tega, da otrok v družini postane negovalec. Skrbeti začne za npr. potrto mater in očeta, ju posluša in jima nudi čustveno oporo. V primeru da je najstarejši otrok v družini, skrbi tudi za mlajše brate ali sestre, ki še niso zmožni skrbeti sami zase. Starši imajo namreč s seboj preveč dela, da bi lahko skrbeli za svoje otroke (Wallerstein in Lewis, 2004). Otrok vlogo odgovornega člana družine kasneje (v odraslosti) prenaša tudi v partnerske odnose. Kot je v otroštvu skrbel za starše, sedaj skrbi za partnerja in ga posledično dela odvisnega od njega. Pri iskanju partnerja si izbere tistega, od katerega je močnejši. S tem, da vzpostavi odnos, ki temelji na odvisnosti partnerja, si zagotovi, da ga ta ne bo zapustil. Sam ima namreč izkušnjo, da so ga starši zapustili in tega se boji (Wallerstein in Lewis, 2004).

7 SPLETNA NEZVESTOBA IN KIBERSEKS

Spletna nezvestoba je novodobni fenomen, ki dobiva vse več pozornosti tako z vidika raziskovanja vplivov tehnologije na razmerja, kot splošnih raziskav kiberseksa (internetni/virtualni spolni odnos). Do nedavnega so se namreč posamezniki vzdržali nakupov pornografskih revij, filmov ali posnetkov, saj jim je bilo neprijetno opravljati nakupe javno. Kiberseks jim omogoča, da erotične vsebine koristijo kolikor želijo in pri tem ostajajo neopaženi (Waskul, 2004).

Čeprav jo je težko definirati, spletna nezvestoba običajno vključuje skrivno intimno razmerje z osebo, ki ni trenutni intimni partner. Vpleteni osebi si izmenjujeta seksualne fantazije, flirtata, si pošiljata slike z eksplicitno seksualno vsebino ali uporabljata spletno kamero za bolj realistično doživetje. Spletna nezvestoba prinaša številne negativne posledice kot so: upad produktivnosti in dnevnih opravil, težave v službi (uporaba interneta za druge namene) in zmanjšana kakovost odnosa s primarnim intimnim partnerjem (Hertlein in Webster, 2008). Treba je omeniti tudi, da kiberseksu vedno ne sledi dejansko razmerje, temveč gre za seksualno izkušnjo z anonimnimi osebami v spletnih klepetalnicah. Obstaja več kot 100.000 spletnih strani, ki omogočajo kiberseks, bolj posredne v obliki klepetalnic, neposredne pa vključujejo različne eksplicitne vsebine kot so erotične slike, videi, prenosi v živo itd. Približno 65% ljudi, ki obiskujejo spletne strani, ki omogočajo kiberseks, ima tudi dejanske spolne odnose z internetnim partnerjem. Med njimi nekateri poročajo, da so srečno poročeni (Fincham in Beach, 2010). Tudi brez fizičnega kontakta pa tako moški kot ženske dojemajo kiberseks kot dejanje nezvestobe (Whitty, 2005).

7.1 Nezvestoba na Facebooku

Avtorji ločujejo več tipov internetne nezvestobe, vsakega od njih pa opredeljuje socialno omrežje, ki ga posameznik uporablja. J. D. Cravens in Whiting (2014) navajata posebnosti nezvestobe preko Facebooka. Za njegove uporabnike naj bi bilo značilno, da se težko odločijo, ali je njihovo vedenje primerno ali ne. Uporabniki so poročali o različnih vedenjih: za prijatelja so dodali bivšega partnerja ali privlačno osebo nasprotnega spola, osebam nasprotnega spola so pošiljali privatna sporočila, jim komentirali slike, na svojem profilu so svoj status spremenili v "samski/-a" ali pa svojega partnerja niso želeli sprejeti za prijatelja (Cravens, Leckie in Whiting, 2013, po Cravens in Whiting, 2014). Poleg tega Facebook osebam omogoča, da upravljajo z lažnimi profili in z zaklenjenimi sporočili, preko katerih lahko komunicirajo, ne da bi partner vedel zanje.

Internet torej prinaša nove izzive za obstoj zakona. Kljub temu da prevara ni vedno tudi fizična, pa avtorji poročajo, da je lahko prav tako travmatična (Mao in Raguram, 2009).

8 SKLEPI

Kot so različne posamezne kulture med seboj, tako so različne tudi opredelitve nezvestobe. Govorimo pa lahko o različnih opredelitvah nezvestobe tudi znotraj iste kulture. Nekateri za prevaro štejejo že iskren pogled ali prijazen pogovor, saj bodo to dejanje razumeli kot izdajo zaupanja. Drugi pa bodo odobraval celo poljubljanje s tretjo osebo. Tretji celo spolnega odnosa ne vzamejo kot prevaro, če v to niso vpletena čustva. Večinoma pa velja, da se za prevaro šteje spolni odnos s tretjo osebo. Težko je torej določiti, katera je prava opredelitev nezvestobe, saj jo vsakdo lahko pojmuje drugače. Menim, da je najpomembnejše to, da sta definiciji zvestobe, ki ju imata partnerja, skladni.

Pojavnosti nezvestobe v partnerskih razmerjih se avtorji posvečajo že dlje časa. S sistematičnim proučevanjem je začel Alfred Kinsey leta 1948, ko je objavil knjigo seksualno vedenje moških (Musek, 2010). Njegovim raziskavam so kasneje sledile mnoge druge. Zaključimo lahko, da se odstotki nezvestih moških večinoma gibljejo med 30 in 75 %. V starejših raziskavah navajajo, da je vsaj 50 % moških prevaralo svojo partnerko. Ob pregledu novejših raziskav (po letu 2000) pa ugotovimo, da je odstotek nezvestih moških v teh le nekoliko nižji. V teh raziskavah avtorji poročajo o približno 30 % nezvestih moških. Odstotki nezvestih žensk so že od samega začetka raziskovanja nezvestobe nižji od odstotkov nezvestobe pri moških. V starejših raziskavah poročajo, da je nezvestih okrog 40 % žensk, v novejših pa največkrat poročajo, da je nezvestih okrog 25 % žensk. Točno število nezvestih je težko ugotoviti iz večih razlogov. Rezultati so odvisni od velikosti vzorca, metode in iskrenosti vključeni oseb. Na podlagi dosedanjih raziskav pa vsekakor lahko trdimo, da moški pogosteje prevarajo svoje partnerke, kot to storijo ženske. Zaslediti namreč ni niti ene raziskave, v kateri bi poročali o tem, da pogosteje varajo ženske. Kljub temu pa moramo opozoriti na dve pomanjkljivosti dosedanjih raziskav. Prva je dejstvo, da predvsem starejšim raziskavam avtorji očitajo nereprezentativnost vzorca, druga pa dejstvo, da se za nezvestobo v vseh teh raziskavah dojema spolni odnos z drugo osebo, kar, kot že omenjeno, ni edina možna opredelitev nezvestobe. V prihodnosti lahko pričakujemo porast raziskav, ki bodo poročale tudi o pogostosti drugih vrst nezvestobe. Rezultati teh raziskav bi lahko nakazali na drugačno povezavo med spolom in nezvestobo.

Zavedati se moramo tudi, da pogostost nezvestobe ni odvisna samo od spola, temveč najverjetneje tudi od rase, vere in starosti posameznikov (Munsch, 2015), vsaj po mnenju nekaterih avtorjev. Drugi avtorji namreč opozarjajo na to, da so raziskave s tega področja zaenkrat precej nekonsistentne. Nekateri raziskovalci poročajo o vlogi religije in izobrazbe v pojavnosti nezvestobe, drugi pa so prišli do povsem drugačnih zaključkov o tem, kaj najbolj vpliva na nezvestobo v partnerski zvezi (Blow in Harnett, 2005, po Hertlein in Weeks, 2007).

Na podlagi rezultatov, do katerih je v svoji raziskavi prišla M. Jackman (2015), lahko zaključimo, da pozitiven odnos do nezvestobe in družbeno odobravanje nezvestobe vplivata na to, da je delež moških, ki so bili svojim partnerkam nezvesti, višji kot delež žensk. Da imamo moški in ženske različni spolni vloge, kar prav tako vpliva na pogostejšo nezvestobo moških, pa potrjujejo dela več avtorjev (Harris, 1977; Leigh, Temple in Trocki, 1993, po Musek, 2010; Treas in Giesen, 2000, po Musek, 2010). Poleg tega naj bi moški in ženske varali z drugačnim namenom. Ženske naj bi varale zato, ker si želijo nadomestiti čustveno intimo, ki je v primarnem odnosu nimajo (Blumstein in Schwartz, 1983, po Glass in Wright, 1992). Za moške pa je značilno, da imajo seksualna razmerja, ki vključujejo malo ali nič čustev (Blumstein in Schwartz, 1983, po Glass in Wright, 1992). Posledično lahko sklepamo, da je za žensko nezvestobo potrebnih več dejavnikov (nezadovoljujoč odnos, čustvena povezava s tretjo osebo ...), zato so svojim partnerjem redkeje nezveste.

Nezvestoba ima lahko mnoge škodljive posledice. Čustva, ki najpogosteje spremljajo spoznanje, da nas je partner prevaral, so: bolečina, žalovanje, jeza, občutek izdaje, sram in krivda (Spring, 1996; Weeks, Gambescia in Jenkins, 2003, po Hertlein in Weeks, 2007). Jasno je torej, zakaj se avtorji v svojih raziskavah posvečajo tudi iskanju dejavnikov tveganja in varovalnih dejavnikov za pojav nezvestobe v partnerskem odnosu. Če želimo partnerjem pomagati prepoznati znake, preprečiti prevaro in razpad razmerja ter jih razumeti, ko izvedo, da so bili prevarani, moramo najprej dobro poznati dejavnike tveganja. E. S. Atkins in Allen (2005) opredeljujeta štiri dejavnike tveganja: intrapersonalne dejavnike, dejavnike primarnega partnerja, značilnosti partnerske zveze in kontekst.

Srž vseh raziskav s področja nezvestobe je poudarjanje zadovoljstva s partnerskim odnosom. Dejstvo je, da je ravno zadovoljstvo s partnerskim odnosom osrednji faktor, ki določa, ali bo posameznik sploh začel razmišljati o prevari. Naj si to prizna ali ne, posameznik, ki pristane na afero, svoj primarni odnos zaznava kot vsaj delno nezadovoljujoč. Pogosti konflikti, nerazumevanje in nespoštovanje vodijo do nezadovoljstva z odnosom in posledično pripomorejo k odločitvi za prevaro (Gojkošek, 2014). Velja pa opozoriti na to, da so nezveste ženske manj nezadovoljne s svojim zakonom kot nezvesti moški (Petersen, 1983, po Glass in Wright, 1992).

Pomemben varovalni dejavnik je tudi pripadnost religiji. Avtorji poročajo, da je zvestoba pri pripadnikih cerkvi pogostejša, ker v cerkvenem okolju nezvestoba ni odobravana (Dollahite in Lambert, 2007). Poudariti pa moramo, da so vpliv vere na (ne)zvestobo v nekaterih raziskavah merili le z obiskovanjem cerkve, ne pa s posameznikovo predanostjo cerkvi (Atkins in Kessel, 2008). To pravzaprav pomeni, da je v tem primeru pripadnost religiji posredni varovalni dejavnik preko konteksta oz. okolja, ki varanja ne odobrava. V nekaterih raziskavah sicer poročajo o tem, da vera okrepi moralne vrednote (Dollahite in Lambert, 2007), kar se odraža v redkejšem vključevanju v afere. Rezultati raziskav s tega področja torej niso najbolj skladni. Če bi v raziskavo vključili pogostost obiskovanja obredov, stališče tega okolja do prevare, vpliv vrednot in stališč tega okolja na posameznika in stopnjo pripadnosti veri, bi najverjetneje lahko natančneje poročali o tem, ali je pripadnost religiji tudi neposredni varovalni dejavnik.

Pomemben dejavnik, ki vpliva na naše partnerske vrednote, opredelitev dobrega partnerskega odnosa in stališč do zvestobe, je starševska (ne)zvestoba. Že od Freuda dalje namreč psihologi poudarjajo vpliv izkušenj, ki jih otrok pridobi v primarni družini. Starši vplivajo na to, kako gledamo na svet, kaj dojemamo kot "normalno" in kaj ne. Tega, kar nam starši privzgojijo, se tudi v odraslosti ne rešimo zlahka. Avtorji, ki jih zanima področje nezvestobe v partnerskem odnosu, so se zato posvetili tudi tej temi, pomembna je namreč predvsem z vidika partnerskega in družinskega svetovanja.

Predmet novejših raziskav s področja nezvestobe pa je v zadnjem času postala spletna nezvestoba. Gre za novodobni fenomen, ki partnerskim odnosom predstavlja nov izziv. Za spletno nezvestobo je značilna neopaženost, pogosto pa se partnerja v živo nikoli ne srečata. Kljub temu spletna nezvestoba za partnersko zvezo prinaša številne negativne posledice (Hertlein in Webster, 2008).

9 LITERATURA IN VIRI

Allen, E. S. in Atkins, D. C. (2005). The multidimensional and developmental nature of infidelity: practical applications. *Journal of Clinical Psychology*, 61(11), 1371-1382.

Allen E. S. in Baucom D. H. (2006). Dating, Marital, and Hypothetical Extradyadic Involvements: How Do They Compare? *The Journal of Sex Research*, 43(4), 307-317. Pridobljeno s <http://www.jstor.org/stable/20620268>

Apostu, I. (2016). Infidelity – the imorality of the other. *Romanian Journal for multidimensional education*, 8(1), 7-10.

Atkins, D. C. in Kessel, D. E. (2008). Religiousness and Infidelity: Attendance, but Not Faith and Prayer, Predict Marital Fidelity . *Journal of Marriage and Family*, 70(2), 407-418. Pridobljeno s <http://www.jstor.org/stable/40056283>

Brand, R. J., Markey, C. M., Mills, A. in Hodges, S. D. (2007). Sex Differences in Self-reported Infidelity and its Correlates. *Sex Roles*, 57, 101-109. Pridobljeno s <http://link.springer.com/article/10.1007/s11199-007-9221-5>

Breznik, K. (2014). *Nezvestoba –Ali obstaja razlika med moško in žensko nezvestobo* (Diplomsko delo). Filozofska fakulteta, Maribor.

Buunk, B. in Hupka, R. B. (1987). Cross-Cultural Differences in the Elicitation of Sexual Jealousy. *The Journal of Sex Research*, 23(1), 12-22. Pridobljeno s <http://www.jstor.org/stable/3812538>

Cravens, J. D. in Whiting, J. B. (2014). Clinical implications of internet infidelity: where facebook fits in. *The American Journal of Family Therapy*, 42, 325-339.

Dollahite, D. C. in Lambert, N. M. (2007). Forsaking All Others: How Religious Involvement Promotes Marital Fidelity in Christian, Jewish, and Muslim Couples. *Review of Religious Research*, 48(3), 290-307. Pridobljeno s <http://www.jstor.org/stable/20447445>

Drigotas, S. M. in Barta, W. (2001). The Cheating Heart: Scientific Explorations of Infidelity. *Current Directions in Psychological Science*, 10(5), 177-180. Pridobljeno s <http://www.jstor.org/stable/20182733>

Fincham F. D. in Beach, S. R. H. (2010). Marriage in the New Millennium: A Decade in Review. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 630-649. Pridobljeno s <http://www.jstor.org/stable/40732500>

Glass, S. P. (2003). *Not "just friends": Protect Your Relationship from Infidelity and Heal the Trauma of Betrayal*. New York: Free Press.

Glass, S. P. in Wright, T. L. (1992). Justifications for extramarital relationships: The association between attitudes, behaviors, and gender. *Journal of Sex Research*, 29, 1–27. doi:10.1080/00224499209551654

Gojkošek, M. (2014). *Povezava osebnostnih lastnosti in nezvestobe v partnerskih/zakonskih odnosih* (Magistrska naloga). Filozofska fakulteta, Maribor.

Greeley, A. (1994). Marital Infidelity. *Society*, 31(1), 9-13. doi:10.1007/BF02693241

Halper, J. (1988). *Quiet Desperation: The Truth About Successful Men*. New York: Warner Books.

Harris, M. (1977). *Cannibals and Kings: The Origins of Cultures*. New York: Knopf Doubleday Publishing Group.

Hertlein, K. M. in Webster, M. (2008). Technology, relationships, and problems: A research synthesis. *Journal of Marital and Family Therapy*, 34(4), 445-460. doi:10.1111/j.1752-0606.2008.00087

Hertlein, K. M. in Weeks, G. R. (2007). Two roads diverging in a wood: the current state of infidelity research and treatment. *Journal of couple and relationship therapy*, 6(1/2), 95-107.

Heyn, D. (1993). *The Erotic Silence of the American Wife*. New York: Signet Books.

Jackman, M. (2015). Understanding the Cheating Heart: What Determines Infidelity Intentions? *Sexuality & Culture*, 19, 72-84. doi: 10.1007/s12119-014-9248-z

Jankowiak, W., Nell, M. D. in Buckmaster, A. (2002). Managing Infidelity: A Cross-Cultural Perspective. *Ethnology*, 41(1), 85-101. Pridobljeno s <http://www.jstor.org/stable/4153022>

Jeanfreau, M. M., Jurich, A. P. in Mong, M. D. (2014). Risk Factors Associated with Women's Marital Infidelity. *Contemporary Family Therapy*, 36, 327-332. doi: 10.1007/s10591-014-9309-3

Kmet, S. (2008). Čustvo ljubosumja v luči emocionalne in seksualne (ne)zvestobe. *Socialna pedagogika*, 3, 265 – 292. Pridobljeno s <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-A7SMPVVP>

Mao, A. in Raguram, A. (2009). Online infidelity: the new challenge to marriages. *Indian Journal of Psychiatry*, 51, 302-304.

Mark, K. P., Janssen, E. in Milhausen, R. R. (2011). Infidelity in heterosexual couples: Demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extradyadic sex. *Archives of Sexual Behavior*, 40(5), 971–982. doi: 10.1007/s10508-011-9771-z

McAnulty, R. in Brineman, J. M. (2007). Infidelity in dating relationships. *Annual review of sex research*, 18(1), 94-114.

Miller, L. D. (2015). Seeking the Hiding: Working Through Parental Infidelity. *Clinical Social Work Journal*, 44, 252–264. doi:10.1007/s10615-015-0561-2

Munsch, C. L. (2015). Her support, his support: money, masculinity and marital infidelity. *American Sociological Review*, 80(3), 469-495.

Musek, J. (2010). Psihologija življenja. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.

Nannini, D. K. in Meyers, L. S. (2000). Jealousy in Sexual and Emotional Infidelity. An Alternative to the Evolutionary Explanation – Statistical Data Included. *Journal of Sex Research*, 37, 117–123. Pridobljeno s https://www.jstor.org/stable/3813596?seq=1#page_scan_tab_contents

Olenick, I. (2000). Odds of Spousal Infidelity Are Influenced by Social and Demographic Factors. *Family Planning Perspectives*, 32(3), 148-149. Pridobljeno s <http://www.jstor.org/stable/2648167>

Previti, D. in Paul Amato. (2004). Is Infidelity a Cause or a Consequence of Poor Marital Quality? *Journal of Social and Personal Relationships* 21, 217-230 . doi: 10.1177/0265407504041384

Prins, K., B. Buunk, in N. Van Yperen. (1993). Equity, Normative Disapproval and Extramarital Relationships. *Journal of Social and Personal Relationships* 10, 39-53. Pridobljeno s <https://www.rug.nl/staff/n.van.yperen/prinstetal.1993.pdf>

Richardson, L. (1985). *The New Other Woman: Contemporary Single Women in Affairs With Married Men*. New York: Free Press.

Seles, V. (2006). *Nezvestoba na delovnem mestu in njen učinek na odnose v kolektivu* (Neobjavljena magistrska disertacija). Teološka fakulteta, Ljubljana.

Seles, V. (2008). *Nezvestoba. Kako razumeti nezvestobo, se soočiti z njo in premagati njene posledice*. Radovljica: Didakta.

Shackelford, T. K., Besser, A., in Goetz, A. T. (2008). Personality, marital satisfaction, and probability of marital infidelity. *Individual Differences Research*, 6(1), 13-25.

Shackelford, T. K. in Buss, D. M. (2000). Marital satisfaction and spousal cost-infliction. *Personality and Individual Differences*, 28, 917-928. doi:10.1016/S0191-8869(99)00150-6

Sprecher, S., Regan, P. C. in McKinney, K. (1998). Beliefs about the outcomes of extramarital sexual relationships as a function of the gender of the "cheating spouse". *Sex roles*, 38(3/4), 301-311.

Temnik, S. (2006). Partnerska ljubosumnost v odnosu do čustvene navezanosti in seksualnosti. *Psihološka obzorja*, 15(3), 5-18. Pridobljeno s http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2006_3/temnik.pdf

Temnik, S., Kuhar, M. (2007). Sodobna romantična razmerja mladih. *Teorija in praksa*, 44, 594-619. Pridobljeno s <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-ZVDX3K9G>

Treas, J. in Giesen D. (2000). Sexual Infidelity among Married and Cohabiting Americans. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 48-60. doi:10.1111/j.1741-3737.2000.00048

Tsapelas, I., Fisher H. E., Aron, A. (2010). Infidelity: When, Where, Why. *The Dark Side of Close Relationships*, 2, 175-196. Pridobljeno s <http://lifespanlearn.org/documents/FisherInfidelity.pdf>

Tuttle, J. D. in Davis, S. N. (2015). Religion, infidelity, and divorce: reexamining the effect of religious behavior on divorce among long-married couples. *Journal of divorce & remarriage*, 56, 475-489.

Urooj, A., Haque, A. in Anjum, G. (2015). Perception of emotional and sexual infidelity among married men and women, *Pakistan journal of psychological research*, 30(2), 421-439.

Wade, L. in DeLamater, J. (2002). Relationship Dissolution as a Life Stage Transition: Effects on Sexual Attitudes and Behaviors. *Journal of Marriage and the Family*, 63, 247-64. doi:10.1111/j.1741-3737.2002.00898

Wallerstein, J. S. in Lewis, J. M. (2004). The Unexpected Legacy of Divorce: Report of a 25-Year Study. *Psychoanalytic Psychology*, 21(3), 353-370. Pridobljeno s http://www.fellowshipoftheparks.com/Documents%5CUnexpected_Legacy_of_Divorce.pdf

Waskul, D. (2004). *Net.seXXX: Readings on Sex, Pornography, and the Internet*. New York: Peter Lang.

Weber, A. (1995). The Dark Side of Interpersonal Communication. *Family Relations*, 44(1), 120-120. doi:10.2307/584756

Whisman, M. A. in Snyder, D. K. (2007). Sexual infidelity in a national survey of American women: Differences in prevalence and correlates as a function of method of assessment. *Journal of Family Psychology*, 21(2), 147-154. doi: 10.1037/0893-3200.21.2.147

Whitty, M. T. (2005). The Realness of Cybercheating: Men's and Women's Representations of Unfaithful Internet Relationships. *Social Science Computer Review*, 23(1), 57-67. doi: 10.1177/0894439304271536

Wiederman, M. W. (1997). Extramarital sex: Prevalence and correlates in a national survey. *Journal of Sex Research*, 34(2), 167-179. doi: 10.1080/00224499709551881